HE jätelain muuttamiseksi (HE 248/2018 vp)

Eduskunnan ympäristövaliokunta 17.1.2019

Toimitusjohtaja Riku Eksymä
Suomen Kiertovoima ry

KIVO

Mielikuvia HE:n taustalla

Mielikuvat ja reaalimaailma?

1. Jätelain ja hankintalain yhteensovittamisen yhteydessä (v.2016) selvitysmies, asianajaja *Mikko Alkio* ja *Kilpailu- ja kuluttajavirasto* esittivät ajatuksen *”kansallisesta markkinapaikasta”* jossa jätteen haltijat ja jätehuoltopalveluja tarjoavat yritykset kohtaisivat.
    - Taustalla siis ajatus *aidosta markkinapaikasta? (kysynnän/tarjonnan kohtaaminen)*
    - *Yksityiset yritykset jätteen haltijoina vastaavat omasta jätehuollostaan*
        - *Jätehuoltoratkaisuun vaikuttaa:* **helppous, nopeus, kohtuuhintaisuus** *jne.*
        - *Yritys voi kilpailuttaa tai valita kumppanin jätehuoltoratkaisuihin (***valinnanvapaus, sopimusvapaus** *jne.) kunhan ympäristönsuojelullisesti asianmukaista*
        - *Vapaus on myös kääntyä kunnan jätelaitoksen puoleen (TSV-palvelu), jos yritys on arvioinut tämän olevan kannaltaan tarkoituksenmukaisinta (markkinaolosuhteet esim. tarjoajien määrä, hinta ym:t huomioon ottaen)*

Mielikuvat vs. reaalimaailma

2. *Eduskunta puolestaan lausui* jätelain muutoksen 1.vaiheen hyväksyessään: *”ympäristöministeriö valmistelee kiireellisesti jätteiden ja sivuvirtojen* ***sähköistä markkinapaikkaa*** *koskevan hallituksen esityksen”*

3. Hallituksen esitystä perustellaan ***”kilpailuneutraliteetin toteutumisen turvaamisella”***
   - Huom! Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on toimivaltainen viranomainen valvomaan kilpailuneutraliteettia (osana kilpailulain toteuttamista)
     - Tällä hetkelläkään *ei ole todennettua kilpailuneutraliteetin puutetta*
     - KKV on viimeisimmässä julkaistussa jätealaa koskevassa raportissaan todennut (2/2016), että ***”näyttöä kilpailulain rikkomisesta ei ole”***

KIVO

Mielikuvat vs. reaalimaailma

4. Hallitus on esittänyt: *”**jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustan**”,* joka on tulossa ***pakolliseksi***, mikäli yritys on kääntymässä kunnan jätelaitoksen TSV-palvelun puoleen - tietoalusta HE:n mukaan *mm*:
    - *”Edistäisi uusien kierrätysratkaisujen syntymistä”*
        - Huom! Nykyinenkään malli ei estä yksityisen sektorin kehitystoimintaa
    - *”Auttaisi jätteen haltijaa löytämään tarvitsemansa jätehuoltopalvelun ensisijaisesti vapailta markkinoilta”*
        - Huom! Onko tietoalusta yksityisten jätehuoltoyritysten ulkoistettu markkinointikanava, jonka valtio kustantaa (arvioidut kustannukset 2018-2019 n. 700.000€)?
            - Miten käy yksityisrahoitteisten markkinapaikkojen?
5. Onko kytköstä yhdyskuntajätteiden kierrätystavoitteiden kanssa?
    - Yritysten jätteet pääasiassa muita kuin yhdyskuntajätteitä (rakennus- ja purkujätettä, maa-aineksia jne),

Jätelain lähtökohta unohdettu

EU:n jätedirektiivin ja kansallisen jätelain tarkoitus on:

- *Ehkäistä jätteistä aiheutuvaa vaaraa ja haittaa ympäristölle ja ihmisten terveydelle*
- Vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta
- *Varmistaa toimiva jätehuolto*

Esityksen aiheuttamat riskit jätehuollon toimivuudelle

Jätehuoltopalveluiden nopeus, helppous ja kohtuuhintaisuus vaarantumassa

1. Nopeus kärsii

- Minimiaika alustassa odotukselle 14vrk (!)
- Mikäli alustassa ei ole asianmukaisesti käyty, yritysasiakkaita käännytettävä jätelaitoksista
  - ➢ *Riskit epäasianmukaiseen toimintaan kasvaa*

2. Helppous kärsii

- Hallinnollinen kuormitus / byrokratia kasvaa (”pakko käyttää”)
- Velvoitteet monimutkaiset niin yrityksille, jätelaitoksille kuin viranomaisille
  - ➢ *Jätehuoltopalveluiden sujuvuus kautta maan heikentyy / haja-asutusalueet?*

3. Kohtuuhintaisuus menetetään

- Valinnanvapaus kapenee; markkinat keskittyvät; hintojen kohtuullisuus jatkossa?
  - Huom! Menettely ei tuota uutta tai edullisempaa jätehuoltopalvelua
- Muut aiheutuvat kustannukset arvioimatta
  - ➢ Yritysten kustannukset nousevat

KIVO

Riskit voidaan hallita

- Kehitysehdotuksia -

KIVOn muutosehdotukset tietoalustan toimivuuden varmistamiseksi

- Uuden tietoalustan *riskit ymmärrettävä* – viisainta olisi ***edetä askel kerrallaan***:
- Ehdotettavat rajaukset:
    1. Kynnysarvon nosto: pysyvä kynnysarvon rajaus esim. 10.000€ (esityksessä 1.000€)
    2. Rajattava alkuvaiheessa (5 vuodeksi) vain jätteen käsittelypalveluihin ja käyttö vapaaehtoisuuteen perustuva (yrittäjän valinnanvapaus)
    3. Pienjäteasemat jätettävä käyttöpakon ulkopuolelle
    - ***Perustelut:*** Kynnysarvon korkeammalla rajalla saadaan suurimmat käyttäjät tietoalustan piiriin, suurimmat volyymit koskevat juuri jätteen käsittelypalveluita, varmistetaan jätehuollon toimivuus, ehkäistään pienyrityksille aiheutuvaa taakkaa

KIVO

KIVO yhdistää yli 5 miljoonaa suomalaista kiertotalouden ainutlaatuiseksi voimaksi

KIVO

SUOMEN KIERTOVOIMA

CIRKULÄRKRAFT FINLAND